

Türkiye Cumhuriyeti
İle
Polonya Halk Cumhuriyeti
Arasında
Hukuki ve Ticari Konularda
Adli Yardımlaşma Sözleşmesi

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı
ve
Polonya Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi

İki ülke arasındaki dostluk bağlarını pekiştirmek ve hukuki ve ticari konularda karşılıklı adli yardımlaşmayı egemenlik, milli bağımsızlık, haklarda eşitlik ve içişlerine karışmama ilkelerine dayanarak düzenlemek arzusuyla,

Hukuki ve Ticari Konularda bir Adli Yardımlaşma Sözleşmesi imzalamaya karar vermişler ve bu hususta tam yetkili olarak aşağıdakileri seçmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı:
Adalet Bakanı
Sayın Mahmut Oltan SUNGURLU,

Polonya Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi:
Adalet Bakanı
Sayın Lech DOMERACKI,

Bu kişiler selahiyetnamelerini karşılıklı olarak tetkiki ile usûlüne uygun bulmalarını müteakip aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

BÖLÜM 1
GENEL HÜKÜMLER
Madde 1

1. Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğerinin ülkesinde şahıslarının, mallarının ve menfaatlerinin adli ve kanuni korunması hususlarında bu Devlet vatandaşları ile aynı haklara sahiptirler.

2. Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Akit Tarafın ülkesinde, hak ve menfaatlerinin takibi ve korunmasında hukuki ve ticari konularda yetkili mahkemelere ve diğer yetkili makamlara bu Akit Tarafın vatandaşlarının tabi olduğu aynı şart ve formalitelerle serbestçe müracaat hakkına sahip olacaklardır.

3. Akit Taraflardan birinde merkezi olan ve bu Tarafın mevzuatına uygun biçimde kurulmuş tüzel kişiler mezkûr Sözleşmenin hükümlerinden uygulanabildiği ölçüde yararlanabilirler.

Madde 2

Ticari ve hukuki konularda yetkili makamlar adli yardım taleplerini Adalet Bakanlıkları kanalıyla gönderirler. Bu yöntem, yetkili adli makamlarının doğrudan yazışmalarını ve diplomatik yolu kullanılmasını engellemez.

Madde 3

Akit Tarafların Adalet Bakanlıkları, talep üzerine, ülkelerinde yürürlükteki hukuk, Akit Tarafların yetkili makamlarının kanun hükümlerini nasıl yorumladıkları, en önemli yasama tasarrufları ve ihtiyaç halinde, belli hukuki meseleler hakkında birbirlerine bilgi vereceklerdir.

BÖLÜM 2
ADLİ YARDIMLAŞMA

Madde 4

1. Akit Taraflar karşılıklı olarak hukuki ve ticari konularda adli yardımlaşma sağlamayı taahhüt ederler.

2. Adli yardımlaşma, özellikle; belgelerin gönderilmesi, keşif yapılması, tarafların, şahitlerin ve uzmanların dinlenmesi gibi usûle mütedair kararların icrasını kapsar.

Madde 5

1. Adli yardımlaşma talebi aşağıdaki hususları içerir:
  - a) Talepte bulunan ve talep edilen makamların adı,
  - b) Olayın konusu,
  - c) Tarafların isim ve soyadları, daimi veya geçici ikâmetgâhları, uyrukları ve meslekleri,
  - d) Tarafların vekillerinin ismi, soyad ve adresleri,
  - e) Talebin konusu ve icrasına gerekli bilgileri.
2. Adli yardımlaşma talepleri ve buna ekli belgeler, bunları gönderen makam tarafından imzalanmış olmalı ve resmi mührünü taşımalıdır.

Madde 6

1. Talep edilen makam, adli yardım talebinin yerine getirilmesi sırasında, kendi Devletinde yürürlükte olan kanun hükümlerini uygular. Bununla birlikte, talepte bulunan Akit Tarafın isteği üzerine, talepte bulunulan Taraf, kendi kanunlarına aykırı olmamak şartıyla diğer Akit Tarafın usûl hükümlerini uygulayabilir.
2. Talep edilen makam adli yardım talebini yerine getirmekte yetkili değilse, söz konusu talebi yetkili makama, iletir ve bundan talepte bulunulan makama haberdar eder.
3. Talepte bulunulan makam adli yardım talebinin yerine getirilmesinden sonra dosyayı talepte bulunulan makama iletir veya talebin yerine getirilmemesi durumunda neden yerine getirilemediğinin sebeplerini bildirir.

Madde 7

1. Talep edilen Tarafın dilinde kaleme alınmış veya bu Tarafın diline uygunluğu tasdik edilmiş bir tercüme havi olmaları halinde tebligatlar, talep edilen makam tarafından kendi Devletinde bu konuyu düzenleyen hükümlere uygun olarak yerine getirilir. Aksi halde, talep edilen makam, ancak muhatap almayı kabul ettiği takdirde tebligatı muhatabına yapabilir.
2. Tebligat talebi, muhatabın tam adresini ve tebliğ edilecek evrakı göstermelidir.
3. Tebligat talebinde belirtilen adrese evraklar tebliğ edilemediği takdirde, talep edilen makam muhatabın tam adresini tesbite yararlı tedbirleri alacaktır. Bu adresin tesbit edilmesinin imkânsızlığı halinde, talep edilen makam talep eden makama bilgi verir ve tebliğ edeceği evrakları bu makama iade eder.

Madde 8

Tebligat alındısı talep edilen Tarafın yürürlükteki yasalarına göre tanzim edilir. Tebligat alındısında tebliğ tarihi ve yeri bulunmalıdır.

Madde 9

Talep edilen Akit Taraf kendi topraklarında adli yardımlaşma sebebiyle yapılan bütün masrafları üstlenir ve bu masrafların ödenmesini talep etmez.

Madde 10

1. Bir adli yardım talebinin yerine getirilmesi, talep edilen Tarafın egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine zarar vermesi halinde reddedilebilir.
2. Bir adli yardım talebinin herhangi bir sebeple yerine getirilememesi halinde, talep edilen makam neden yerine getirilemediğini de belirterek evrakı iade eder.

Madde 11

1. Bu Sözleşmenin 7. maddesinin 1.fıkrasında ve 12.maddesinde belirtilen hususlar hariç, adli yardım talepleri ve buna ekli belgeler talep edilen ülkenin dilinde veya Fransızca olarak yapılmış onaylı birer tercümesini de ihtiva etmelidir.

2. Tercümenin tasdiki talepte bulunan makam; yeminli bir tercüman, bir noter veya Akit Tarafların diplomatik veya konsolosluk memurları tarafından yapılabilir.
3. Adli yardım taleplerinin icrası talep edilen Tarafın dilinde yapılır.

BÖLÜM 3

BELGELER

Madde 12

Akit Taraflardan birinin mahkemeleri veya diğer yetkili makamlarının talebi üzerine, diğer Taraf, talebi yapan Tarafın vatandaşlarının ahvali şahsiyelerine mütedair suretleri, şahsi işlerine ve menfaatlerine ilişkin diğer belgeleri tercümesiz ve ücretsiz gönderir.

Madde 13

1. Akit Tarafların birinin ülkesinde yetkili makamlar tarafından tanzim edilmiş, ve-rilmiş veya onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgeler ile bunların onaylı örneği veya suret-lerinin diğer Akit ülkenin topraklarında tasdike ihtiyacı yoktur.
2. Akit Taraflardan birinin topraklarında düzenlenen resmi senetler, diğerinin top-raklarında düzenlenen resmi senetlerle aynı ispat kuvvetine sahiptir.

BÖLÜM 4

TEMİNATTAN MUAFİYET VE ADLİ MASRAFLAR

Madde 14

Diğer Tarafın topraklarında ikâmet eden veya geçici olarak bulunan ve diğer Akit Ta-rafın mahkemelerine başvuran Akit Taraflardan birinin vatandaşları, salt yabancı olmaların-dan veya bu Tarafın ülkesinde ikâmetgâhları veya meskeni olmamalarından ötürü teminat akçesi vermekle yükümlü tutulamazlar.

Madde 15

1. Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Tarafın mahkemeleri önünde bu Akit Tarafın vatandaşları gibi adli harç ve masraftan muaf olmaktan ve aynı şart ve vüsatta ücret-siz adli müzaharetten faydalanırlar.
2. Bu adli yardım ve adli müzaharet icra işlemleri dahil davanın tüm işlemlerine uy-gulanır.
3. Akit Taraflardan birinin yasal hükümleri uyarınca harç ve masraflardan muaf ol-maktan yararlanan vatandaşlar, diğer Tarafın ülkesinde aynı davanın usûle ilişkin işlemleri dolayısıyla bu muafiyetten yararlanırlar.

Madde 16

1. Şahsi, ailevi ve malvarlığı durumuna mütedair belge, talep edenin ikâmetgâhının veya meskeninin bulunduğu Akit Tarafın yetkili makamları tarafından verilmelidir.
2. Şayet talep edenin Akit Tarafların birinde veya diğerinde ikâmetgâhi veya meskeni bulunmuyor ise, diplomatik misyon veya konsolosluk sözkonusu belgeyi kendisine verebilir.
3. Adli harç ve masraflardan muafiyet talebini karara bağliyacaktı adli makam, İşbu Sözleşme'nin 2.maddesinde öngörülen yöntemi izleyerek, bu belgeyi vermiş makamdan tamam-layıcı bilgi talep edebilir.

Madde 17

Akit Taraflardan birinin mahkemesi, diğer Akit Tarafın ülkesinde ikâmetgâhi veya mes-keni bulunan bir şahsın belirli bir usûl işlemini tamamlaması için bir müddet tesbit ederse, bu süre, evrakın muhatabına tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

BÖLÜM 5
KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 18

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra verilmiş hukuki ve ticari konulardaki adli kararlar ve vukubulan sulhler, karar olarak kabul edilir.

Madde 19

Akit Taraflardan herbiri, diğer Akit Tarafın ülkesinde verilmiş aşağıdaki kararları, bu Sözleşmede öngörülen şartlar altında tanıyacak ve tenfizine müsaade edecektir:

- a) Hukuki ve ticari konularda verilmiş adli kararlar,
- b) Zararın tazmini konusuna ilişkin olarak cezai konularda verilmiş adli kararlar,
- c) Hukuki ve ticari konularda hakem mahkemeleri tarafından verilmiş kararlar.

Madde 20

19. maddede belirtilen kararlar, aşağıdaki şartları haiz olmaları halinde diğer Akit Tarafın ülkesinde tanınır ve tenfiz edilir:

- a) Karar, kararın alındığı Akit Tarafın topraklarındaki kanunlara göre kesinleşmiş ve icra edilebilir olmalıdır.
- b) Kararın alınmış olduğu Akit Taraftaki Makam, icrasının talep edildiği ülkedeki Akit Tarafın kanunlarına göre yetkili olmalıdır.
- c) Kararın verilmiş olduğu topraklardaki Akit Tarafın Kanunlarına göre, davayı kaybeden taraf usulüne uygun surette mahkemeye davet edilmiş olmalıdır.
- d) Taraflar, müdafaa hakkından mahrum edilmemiş bulunmalı ve mahkemeye usulüne uygun surette davet edilmiş olmalı ve mahkemede bir davayı takip veya müdafaa etmeye imkânsızlıkları halinde temsil edilebilmelidirler.
- e) Kararın tenfiz edileceği Akit Taraf ülkesinde, aynı usulü muhakeme çerçevesinde ve aynı Taraflar arasında, daha önceden alınıp kesinleşmiş bir adli veya hakem kararı bulunmamalıdır.
- f) Aynı taraflara, aynı sebebe ve aynı konuya sahip olup bu Akit Tarafın kaza organında açılmış bir dava bulunmamalıdır.
- g) Kararın tanınacağı veya tenfiz edileceği ülkedeki Akit Tarafın kanunlarına göre, bu Tarafın kanunlarının uygulanmasının gerekeceği durumlarda karar ancak,
  - 1) Şayet bu kanunlar gerçek bir şekilde tatbik edilmişse yahut,
  - 2) Diğer Akit Tarafın tatbik edilecek kanunları bu kanunlardan esas itibarıyla farklı değilse,
 tanınır ve tenfiz edilir.
- h) Kararın tanınmasının ve tenfizinin yapılacağı topraktaki Akit ülkenin hukuki düzeni ile kamu düzeninin temel prensiplerine aykırı olmamalıdır.

Madde 21

Hakem mahkemesi kararları, şayet (f) fıkrası hariç 20. maddede belirtilen şartlar dışında, aşağıdaki koşulları ihtiva ediyor ise tenfiz edilir:

- a) Karar, belli bir ihtilafı, hakem mahkemesinin yetkisini tesbit eden yazılı bir mutabakat uyarınca verilmiş veya belirli bir hukuki münasebetten kaynaklanan müstakbel ihtilaf için olup hakem mahkemesi mutabık kalınan selahiyet çerçevesinde kararını vermiş olmalıdır.
- b) Bir hakem mahkemesinin selahiyetinin tanınmasına ilişkin yazılı mutabakat, kararın tenfiz edileceği ülkedeki Akit Tarafın Kanunlarına göre geçerlidir.

Madde 22

1. Tanıma veya icra yetkisi talebi, bu Sözleşmenin 2. maddesinin hükümlerine uygun olarak kararın tenfizinin gerektiği ülkedeki Akit Tarafın yetkili adli makamına doğrudan yapılabilir.

2. Talebe aşağıdaki bilgiler eklenmelidir:

a) Kararın sureti veya aslına uygunluğu tasdik edilmiş kopyası ve kararın kendisinden açık bir şekilde anlaşılmadığı takdirde, kararın kesinleşmiş olup icra kuvvetine haiz olduğunu tevsik eden bir belge;

b) Aleyhinde karar alınan tarafın usûlüne uygun surette mahkemeye davet edildiğini ve imkânsızlık halinde mahkeme önünde muteber şekilde temsil edilebileceğini tevsik eden bir belge;

c) Yukarıda (a) ve (b) fıkralarında belirtilen belgelerin ya kararın icra edileceği ülkedeki Akit Ülkenin diline ya da Fransızca olarak yapılmış tasdikli tercümesi.

3. Hakem mahkemesinin kararında icra talebinde bulunmuş ise, bu talep, ikinci paragrafın (c) fıkrasına göre yerine getirilecek şekilde, uzlaşmanın veya uzlaşma maddesinin tasdikli bir tercümesini ihtiva etmelidir.

Madde 23

1. Diğer Akit Tarafça verilen tenfiz kararı ve kararın yerine getirilmesine mütedair usûle, kararın tenfiz edileceği ülkedeki Akit Tarafın kanunu uygulanır.

2. Bu uygulamada, adlî makam sadece bu Sözleşmede belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.

Madde 24

Bu Sözleşmenin kararların tenfizi hakkındaki hükümleri, Akit Tarafların para havalesine veya adlî bir icradan dolayı elde edilen eşyaların ülke dışına çıkarılmasına ilişkin hükümlerine hâlef getirmez.

BÖLÜM 6

SON HÜKÜMLER

Madde 25

1. Bu Sözleşme onaylanacak ve Ankara'da yapılacak onay belgelerinin teatisinden 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme sürsüz olarak aktedilmiştir. Akit Taraflardan herbiri tarafından diplomatik yoldan fesh edilebilir. Bu durumda, Sözleşme, fesih tarihinden altı ay sonra yürürlükten kalkacaktır.

İşbu Sözleşme, Akit tarafların tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanıp mühürlenmiştir.

Varşova'da 12 Nisan 1988 tarihinde üç lisanda Türkçe, Lehçe ve Fransızca olarak ikişer nüsha halinde tanzim edilmiş olup, bu metinler aynı derecede geçerlidir. Anlaşmazlık halinde, Fransızca metin geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANI ADINA

POLONYA HALK CUMHURİYETİ
DEVLET KONSEYİ ADINA

Mahmut Oltan SUNGURLU

Lech DOMERACKI